

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ

ІНДИВІДУАЛЬНА ПОДАТКОВА КОНСУЛЬТАЦІЯ

від 05.08.2021 р. № 2968/ПК/99-00-07-07-02-06

Державна податкова служба України розглянула запит ТОВ на отримання податкової консультації щодо здійснення відступлення права вимоги заборгованості за зовнішньоекономічними операціями та, керуючись статтею 52 Податкового кодексу України (далі – Кодекс), повідомляє.

Правові засади здійснення валютних операцій, валютного регулювання та валютного нагляду, права та обов'язки суб'єктів валютних операцій і уповноважених установ, відповідальність за порушення валютного законодавств визначено Законом України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII «Про валюту і валютні операції» (далі – Закон № 2473).

Згідно із Законом України від 20 травня 1999 № 679-XIV «Про Національний банк України» Національний банк встановлює правила проведення банківських операцій; визначає систему, порядок і форми платежів; здійснює відповідно до визначених спеціальним законом повноважень здійснює валютне регулювання і валютний нагляд, визначає порядок здійснення операцій в іноземній валюті; видання нормативно-правових актів щодо ведення валютних операцій.

Відповідно до частини першої статті 13 Закону № 2473 Національний банк України має право встановлювати граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів.

У разі встановлення Національним банком України граничного строку розрахунків за операціями резидентів з експорту товарів грошові кошти підлягають зарахуванню на рахунки резидентів у банках України у строки, зазначені в договорах, але не пізніше строку та в обсязі, встановлених Національним банком України.

Граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів встановлено пунктом 21 Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті, яке затверджено постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 № 5, і становлять 365 календарних днів.

Згідно із частиною п'ятою статті 13 Закону № 2473 порушення резидентами граничного строку розрахунків тягне за собою нарахування пені за кожний

день прострочення в розмірі 0,3 відсотка суми неодержаних грошових коштів за договором (вартості недопоставленого товару) у національній валюті (у разі здійснення розрахунків за зовнішньоекономічним договором (контрактом) у національній валюті) або в іноземній валюті, перерахованій у національну валюту за курсом Національного банку України, встановленим на день виникнення заборгованості. Загальний розмір нарахованої пені не може перевищувати суми неодержаних грошових коштів за договором (вартості недопоставленого товару).

Порядок валютного нагляду банками за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів (у тому числі щодо початку та завершення валютного нагляду) визначено Інструкцією про порядок валютного нагляду банків за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, яку затверджено постановою Правління Національного банку від 02 січня 2019 року № 7 (далі – Інструкція № 7).

Можливість проведення відступлення права вимоги заборгованості визначено підпунктом 6 пункту 9 розділу III Інструкції № 7, а саме: банк завершує здійснення валютного нагляду за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків у разі заміни кредитора в зобов'язанні за операцією з експорту товарів – після зарахування на поточний рахунок резидента – нового кредитора в банку грошових коштів, що надійшли від нерезидента-боржника за поставлений резидентом – первісним кредитором товар, та за наявності документів про заміну кредитора в зобов'язанні за операцією з експорту товарів.

Кредитор у зобов'язанні може бути замінений іншою особою внаслідок передання ним своїх прав іншій особі за правочином (відступлення права вимоги). Правочин щодо заміни кредитора у зобов'язанні вчиняється у такій самій формі, що і правочин, на підставі якого виникло зобов'язання, право вимоги за яким передається новому кредиторі. До нового кредитора переходять права первісного кредитора у зобов'язанні в обсязі і на умовах, що існували на момент переходу цих прав, якщо інше не встановлено договором або законом (статті 512-516 Цивільного кодексу України).

Щодо питання проведення заліку по розрахунках за експортними операціями повідомляємо.

Припинення зобов'язань у сфері зовнішньоекономічної діяльності шляхом зарахуванням зустрічних однорідних вимог за експортно-імпортними операціями регулюється підпунктом 5 пункту 10 розділу III Інструкції № 7, а саме: банк має право завершити здійснення валютного нагляду за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків за наявності

документів про припинення зобов'язань за операціями з експорту, імпорту товарів зарахуванням зустрічних однорідних вимог лише у разі дотримання сукупності таких умов:

вимоги впливають із взаємних зобов'язань між резидентом і нерезидентом, які є контрагентами за цими операціями;

вимоги однорідні; строк виконання за зустрічними вимогами настав або не встановлений, або визначений моментом пред'явлення вимоги;

між сторонами не було спору щодо характеру зобов'язання, його змісту, умов виконання.

Щодо припинення валютного нагляду за здійсненим зарахуванням взаємних грошових зобов'язань, що виникли за результатами проведення відступлення права вимоги заборгованості, пропонуємо звернутися до уповноваженої банківської установи, яка відповідно до частини 7 статті 11 Закону № 2473 є агентом валютного нагляду, підзвітним Національному банку України, з обов'язковим наданням документів, що стосуються викладеної у запиті ситуації

Разом з тим наголошуємо, що кожен конкретний випадок розрахунків між резидентами і нерезидентами за експортно-імпортними операціями слід розглядати з урахуванням усіх документів та періодів часу, в яких проведені зовнішньоекономічні операції, зазначені у запиті товариства.

Згідно із пунктом 52.2 статті 52 Кодексу індивідуальна податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію.